Реймонд Чандлер

Золоті рибки

Переклад Дмитра Стельмаха

1

Того дня роботи я не мав, отож нарешті випала нагода побайдикувати. Теплий поривчастий вітрець віяв у вікно контори, і сажа, що вилітала з димарів готелю "Меншн-Хаус" по той бік вулиці, пилком осідала на блискучу поверхню мого столу.

І ось тільки-но я подумав, що не гріх уже і пообідати, як до мене завітала Кейті Хорн.

Це була висока, вже підтоптана на вигляд білявка з сумними очима. Колись вона служила в поліції, але втратила роботу, вийшовши заміж за дрібного шахрая Джонні Хорна, — він виписував чеки на одержання грошей з банківських рахунків, яких насправді не існувало. Кейті сподівалася наставити його на путь істини. Та в неї нічого не вийшло! І тепер вона чекала, коли чоловіка звільнять з тюрми, щоб спробувати перевиховати його ще раз. А поки що торгувала сигаретами у вестибюлі "Меншн-Хаус" і все дивилася, як повз неї, попахкуючи дешевими сигарами, сновігають дрібні пройдисвіти. Час від часу вона позичала котромусь із них доларів десять за умови, що він ушиється з міста. Отака була Кейті Хорн.

Вона сіла, відкрила свою чималеньку лискучу сумочку, дістала коробку сигарет і прикурила від моєї настільної запальнички. Потім випустила цівку диму й, дивлячись на неї, наморщила носа.

— Ти коли-небудь чув про Лендерові перли? — спитала Кейті й відразу додала: — Ого! Шикарний костюмчик! Синій серж! Якщо судити з того, як ти одягнений, то на твоєму банківському рахунку є грошики!

— Ні, — відказав я. — Про Ліндерові перли я ніколи не чув і грошей на моєму рахунку немає. [51]

— Тоді як ти подивишся на пайку в двадцять п'ять тисяч?

Я взяв з її коробки сигарету, закурив. Кейті підвелася, зачинила вікно і промовила:

— Цього смердючого готелю з мене досить і на роботі. — Тоді знову сіла й повела далі: — Ця справа тягнеться вже п'ятнадцять років. Хлопцеві припаяли п'ятнадцять років, він відсидів їх у в'язниці в Лівенворті і вже чотири роки, як на волі. Один багатий лісоторговець з півночі на ім'я Сол Ліндер купив їх для дружини — я кажу про перли. Тобто він купив дві штуки. Викинув, двісті тисяч!

— Двісті тисяч! Видно, він повіз їх на тачці!

— Бачу, в перлах ти нічогісінько не тямиш, — сказала Кейті. — Річ не тільки в тому, які вони завбільшки. Так чи інакше, тепер вони коштують ще більше, та й винагорода в двадцять п'ять тисяч, яку запропонувала страхова компанія "Релайєнс", усе ще в силі.

— А-а, он що! — зрозумів я. — Виходить, їх хтось поцупив.

— Ну от, здається до тебе дійшло. — Вона поклала сигарету в попільницю, навіть не загасивши її, як це часто роблять жінки. Я загасив сигарету сам.

— За це, — провадила Кейті, — того хлопця й запроторили в Лівенворт. Але їм так і не вдалося довести, що перли взяв він. То було

пограбування поштового вагона. Хлопцеві пощастило якось сховатися в ньому, потім десь у Вайомінгу він застрелив службовця, вигріб рекомендовані бандеролі і сплигнув з поїзда. Схопили його вже в Британській Колумбії*. Але перлів так і не знайшли — в усякому разі, тоді. А хлопця взяли. Дали довічне ув'язнення.

[* Західна провінція Канади.]

— Відчуваю, це довга історія.. Давай вип'ємо.

— Я ніколи вдень не п'ю. А то можна спитися.

— А що робити ескімосам? — спитав я. — У них там ціле літо день.

Кейті подивилась, як я дістав невеличку пласку пляшку, і повела далі:

— Його звали Сайп. Уоллі Сайп. Він упорав те діло сам. І нікому не прохопився й словом. Пізніше, через п'ятнадцять років, йому пообіцяли амністію, якщо він поверне гроші. Хлопець віддав усе, крім перлів.

— А де ж він їх сховав? Може, в капелюсі?

— Послухай, мені не до жартів. Я знаю, як дістатись до тих кругляків.

Я затулив долонею рота й прибрав серйозного вигляду. [52]

— Хлопець сказав, що ніколи не тримав цих перлів у руках, і йому майже повірили. Принаймні його амністували. І все ж таки перли в поштовому вагоні були серед рекомендованих бандеролей, і більше їх уже не бачили.

У мене задерло в горлі. Але я нічого не сказав.

— Кейті розповідала далі:

— Якось у Лівенворті, всього-на-всього один раз за всі ті роки, Уоллі Сайп вижлуктив цілу пляшку дешевого віскі, і в нього розв'язався язик. А в камері з ним сидів один маленький чоловічок на ім'я Чистильник Мардо. Він щось там підчищав на двадцятидоларових банкнотах і дістав за це два роки і три місяці. Сайп і розказав йому, що закопав свої перли десь в Адайхо.

Я трохи подався вперед.

— Помалу доходить, еге? — промовила Кейті. — Ну, слухай далі. Чистильник Мардо наймає в моєму будинку кімнату, а на думці у нього одне — кокаїн. До того ж він розмовляє вві сні.

Я посунувся назад і розчаровано сказав:

— О Боже, а я вже прикидав, як тринькатиму свою пайку.

Кейті холодно глянула на мене. Та за мить полагіднішала.

— Ну гаразд, — мовила вона якось безнадійно. — Я знаю, ти, мабуть, думаєш, що я схибнулась. Усі ці роки про ті перли міркувало чимало світлих голів — і з поштового управління, і з приватних агентств, і інші. А потім з являється якийсь кокаїніст і каже, де вони! Та він досить-таки симпатичний коротун, і я вірю йому. Він знає, де Сайп.

— Це він уві сні сказав? — поцікавився я.

— Звичайно, ні. Але ж ти мене знаєш. Я стільки років пропрацювала в поліції і вмію слухати. Може, я стромляю носа не в своє діло, але я

здогадалась, що він своє відсидів, і мене хвилювало, що він так багато нюхає цієї гидоти. Тепер він єдиний мій пожилець. І я просто прислухаюся до його балачок із самим собою, коли проходжу в нього повз двері. Так я дізналася достатньо, щоб натиснути на коротуна, він розколовся й розповів мені про все. Він хоче облагодити це діло, але йому потрібна допомога.

Я знову подався вперед і спитав:

— Де Сайп?

Кейті всміхнулася й похитала головою.

— Це — одне з того, про що він нічого не каже. Про це, а також про те, як тепер Сайпа звати. Він десь на півночі, в Олімпії чи поблизу неї, у штаті [53] Вашінгтон. Чистильник бачив там хлопця, розпитав про нього, але його Сайп нібито не бачив.

— А що робить Чистильник у наших краях?

— Звідси його посадили до Швенворта. Ти ж знаєш, злочинець завжди повертається туди, де послизнувся. Але тепер у нього тут немає жодного товариша.

Я закурив другу сигарету і ще раз приклався до пляшки.

— Ти сказала, Сайп вийшов на волю чотири роки тому. А Чистильник відсидів два роки й три місяці. Що ж він робив увесь цей час?

Кейті співчутливо глянула на мене своїми великими синіми очима.

— Гадаєш, сидіти можна тільки в одній в'язниці?

— Ну гаразд, — мовив я. — Та чи схоче він розмовляти зі мною? Мені здається, йому потрібна допомога для спілкування із • страховим агентством за умови, що ті перли справді існують, що Сайп сам покладе їх у руку Чистильника й таке інше. Я не помиляюсь?

Кейті зітхнула.

— Так, він хоче поговорити з тобою. У нього вже терпець урвався. Але він чогось боїться. Іди зараз же, поки він не нанюхався тієї бридоти.

— Ну звісно... Якщо ти цього хочеш.

Вона дістала з сумочки плескатого ключа й записала мені адресу. Потім неквапно підвелася.

— Будинок має два крила. Я живу окремо. Між двома крилами є двері, вони замикаються з мого боку. Це на той випадок, якщо він не відчинить.

— Добре, — сказав я. Тоді випустив у стелю цівку диму й глянув на Кейті.

Вона рушила була до дверей, але зупинилась, вернулася назад і, не підіймаючи очей, промовила:

— На велику пайку в цій справі я не претендую. Може мені взагалі нічого не перепаде. Та коли б одержати тисячу-дві, поки вийде з в'язниці Джонні, то...

— То ти змогла б тоді наставити його на праведний шлях, — перебив я її. — Все це мрії, Кейті. Мрії. Та хай там як, а свою третину ти матимеш.

Вона перевела дух і втупилась у мене, стримуючи сльози. Потім підійшла до дверей, стала і знову повернулась назад.

— Це ще не все" — додала вона. — Той Сайп... Він відсидів п'ятнадцять років. Своє заплатив. Заплатив сповна. Тобі не здається, що ми задумали лихе діло?

Я похитав головою.

— Він їх украв, хіба ні? І вбив людину. Чим він заробляє собі на життя? [54]

— У його дружини є гроші, — відповіла Кейті. — Ну, а він просто бавиться собі з золотими рибками.

— З золотими рибками? — здивувався я. — Та ну його к бісу!

Кейті пішла.

2

Востаннє я був біля Сірого Озера, коли допомагав Берні Оулсу з команди окружного прокурора підстрелити озброєного типа на прізвисько Громило Ендрюс. Та це було вище, на пагорбах, далі від озера. Будинок Кейті стояв ніби на другій терасі — на звиві дороги, що огинала відногу пагорба. Він самотньо бовванів угорі, підпірна стіна в кількох місцях тріснула, а позад будинку виднілися пустирі. Будинок мав два крила, в кожному був вхід, до якого вели сходи. На одних дверях висіла табличка, приладнана до ґраток, за якими ховалося вічко. На табличці стояло: "Тел. 1432".

Я припаркував машину, рушив крутими сходами нагору, проминув два ряди гвоздик і подолав ще кілька східців перед дверима з

табличкою. Напевне, квартирант живе тут. Я подзвонив. Ніхто не відчинив, і я пішов до других дверей. Але й там мені не відчинили.

Поки я чекав, неподолік прошурхотів шинами за поворот сірий двомісний "додж", з нього на мене подивилась невелика гарненька дівчина в синьому. Я не розгледів, хто ще сидів у машині. Власне, не звернув на це особливої уваги. Я не знав, наскільки це важливо.

Я дістав ключа Кейті Хорн і сам впустив себе до зачиненої кімнати, пропахлої кедровою олією. З меблів тут було тільки найнеобхідніше. На вікнах висіли тюлеві фіранки, з-за портьєр просотувалося м'яке сонячне світло. Крихітна їдальня, кухня та спальня в задній частині будинку належала, очевидно, Кейті. Були там і ванна та ще одна спальня в передній частині будинку — в цій спальні Кейті, судячі з усього, шила. Саме з цієї кімнати були пробиті двері до другого крила.

Я відімкнув їх і ступив до кімнати, яка була точнісінькою копією попередньої. Всі кімнати повторилися, тільки у зворотньому порядку, за винятком меблів. У загальній кімнаті цієї частини будинку стояло двоспальне ліжко, але навряд чи тут хтось жив.

Я рушив до задньої частини будинку, проминув другу ванну й постукав у зачинені двері, які відповідали спальні Кейті.

Мені не відчинили. Я штовхнув кулясту ручку й увійшов усередину. Невеличкий чоловік, який лежав на ліжку, мабуть, і був Чистильник Мардо. Насамперед [55] мені впали в око ноги, бо, хоч Мардо був у штанях і сорочці, ноги в нього були голі й звисали з ліжка. Біля щиколоток вони були зв'язані мотузком.

П'яти в Мардо виглядали геть попеченими. Вікно стояло навстіж, але в кімнаті смерділо паленим м'ясом і горілим деревом. Електрична праска на письмовому столі й досі була ввімкнена. Я витяг із розетки шнур.

Потім я пішов до кухні Кейті і знайшов у холодильнику пляшку віскі "Бруклін скотч". Трохи підкріпившись, перевів дух і оглянув пустир за будинком. Вузенька цементна доріжка вела від дверей і переходила в зелені дерев'яні сходи, що спускалися на вулицю.

Я повернувся в кімнату Чистильника Мардо. Піджак від коричневого костюма в червону смужку висів на стільці з вивернутими кишенями, а все, що було в них, валялося на підлозі.

На Мардо були штани від костюма, кишені також вивернуті. Ключі, дрібні гроші й носовичок лежали на ліжку поруч. Там валялась й невеличка металева коробочка, схожа на жіночу пудреницю: з неї висипався лискучий білий порошок. Кокаїн.

Мардо був невисокий на зріст — метр шістдесят, не більше, мав ріденький каштановий чуб і великі очі. Визначити їх колір було важко. Це були просто очі, широко розплющені й зовсім мертві. Руки лежали випростані і зв'язані біля зап'ястків мотузком, що тягся з-під ліжка.

Я оглянув труп, шукаючи ножових чи кульових ран, але нічого такого не знайшов. На Мардо не було ані подряпини, коли не брати до увага, звичайно, ніг. Напевне шок або серцевий напад, а може, те й те разом призвело до смерті. Тіло ще не охололо. Кляп у роті був теплий і мокрий.

Я витер усе, до чого доторкався, трохи подивився з переднього вікна Кейті на вулицю, а тоді вже вийшов з будинку.

О пів на четверту я ступив у вестибюль готелю "Меншн-Хаус" і підійшов до тютюнового кіоска в кутку. Схилився над вітриною, попросив коробку "Кемел".

Кейті Хорн посунула до мене сигарети, вкинула у нагрудну кишеню мого піджака решту й усміхнулася мені так, як вона звичайно всміхається покупцям.

— Ну., то як? Ти швиденько обернувся, — сказала вона і кинула крадькома погляд на п'яного, що силкувався прикурити від старомодної кремнієвої запальнички.

— Справа складна, — мовив я. — Приготуйся. Вона хутко крутнулась і жбурнула п'яному коробку паперових сірників. Той спробував схопити їх, упустив і сірники й сигару, потім сердито згріб їх з підлоги і посунув геть, весь час озираючись, мовби чекав стусана. [56]

Кейті дивилася повз мене, очі її були холодні й нічого не виражали.

— Я готова, — прошепотіла вона.

— Тепер ти одержиш рівно половину, — сказав я. — Чистильника більше немає. Його порішили... У власному ліжку.

Очі Кеші нервово сіпнулися. Два пальці стислись на скляному прилавку біля мого ліктя. Губи побіліли. Ось і все.

— Послухай, — мовив я, — нічого не кажи поки, я не розповім. Він помер від шоку. Хтось підсмажив йому п'яти дешевою електропраскою. Не твоєю. Я перевірив. Гадаю, він помер досить швидко і не міг їм багато сказати. Кляп ще був у нього в роті. Коли я йшов до тебе, то думав, що все це дурниці. Тепер я цього не так певен. Якщо він їм щось вибовкав, то вважай, що в нас нічого не вигоріло. Так само, як і в Сайпа. Правда, я ще знайду його раніше за них. Ті хлопці навряд чи перед чимось зупиняться. Якщо він перед ними не розколовся, то час іще є.

Кейті повернула голову й глянула на обертові двері до вестибюля. На її щоках проступили білі плями.

— Що ж мені робити? — видихнула вона.

Я торкнув коробку з сигарами в обгортках і опустив у неї ключа Кейті. Вона спритно дістала його своїми довгими пальцями й сховала.

— Як прийдеш додому, сама побачиш його. Ти нічого не знаєш. Забудь і про мене, й про перли. Коли вони перевірять його пальчики, то відразу збагнуть, що минуле в нього темне, і вирішать, що він постраждав за якісь давні гріхи.

Я розпечатав коробку сигарет, закурив і хвилю мовчки дивився на Кейті. Вона не поворухнулась.

— Зіграєш свою роль? — запитав я. — Якщо ні, скажи зразу.

— Звичайно. — її брови вигнулися дугою. — Я що, схожа на людину, яка здатна когезь катувати?

— Ти вийшла заміж за шахрая, — похмуро промовив я. Вона спалахнула. Я цього, власне, й хотів.

— Він не шахрай! Він просто дурень набитий! Ніхто не став про мене гірше думати, навіть хлопці з поліційного управління. —

— Ну гаразд. Отак воно краще. Кінець кінцем, це вбивство — не наших рук діло. А заговоримо ми зараз, то забувай про будь-яку частину винагороди, якщо її взагалі коли-небудь виплатять.

— Це вже напевно! — різко кинула Кейті. — Ох, бідний коротун... — Вона мало не схлипнула.

Я поплескав її по руці, якомога щиріше вміхнувся й пішов із "Меншн-Хаус". [57]

3

Контора страхової фірми "Релайєнс" містилася в трьох невеличких простеньких кімнатах будинку "Грас-Білдінг". Компанія була надто солідна, щоб мати таке непривабливе приміщення. Управителя місцевої філії звали Лутін. Це був лисий чоловік середнього віку зі спокійними очима й тендітними пальцями, що весь час погладжували сигару в строкатій обгортці. Він сидів за великим, добре витертим столом і мирно дивився на моє підборіддя.

— Кажете, Кармаді? Чув про вас. — Лутін торкнувся сяючим мізинцем моєї візитної картки. — То що ви там задумали?

Я покрутив у руках сигарету і, стишивши голос, запитав:

— Пам'ятаєте Ліндерові перли?

Він ледве помітно і трохи знуджено всміхнувся.

— Навряд чи я забуду про них. Вони обійшлися компанії в сто п'ятдесят тисяч доларів. Я був тоді ще самовпевненим юним складальником.

— У мене є ідея, — перейшов я до діла. — Може, все це дурниці, і, мабуть, так воно і є. Але я хотів би спробувати своє щастя. Винагорода у двадцять п'ять тисяч ще в силі?

— Двадцять тисяч, Кармаді, — захихотів Лутін. — П'ять тисяч ми вже витратили на пошуки самі. Ви гаєте час.

— Це мій час. Хай буде двадцять. А на яку допомогу я можу розраховувати з вашого боку?

— Допомогу в чому?

— Чи можу взяти я у вас рекомендаційного листа до інших ваших філій? На той випадок, коли мені доведеться працювати в іншому штаті. Або коли я потребуватиму прихильного ставлення з боку представників місцевої влади.

— А в якому штаті ви збираєтесь працювати?

Я всміхнувся до нього. Лутін постукав сигарою по краю попільнички й усміхнувся до мене. Але ж які нещирі були наші усмішки!

— Листа не буде, — відрубав він. — Нью-Йорк цього не схвалить. У нас автономна система. Але ви можете розраховувати на нашу негласну допомогу. І на двадцять тисяч, якщо вам пощастить. Та тільки навряд.

Я закурив і, відкинувшись назад, пустив у стелю дим.

— Не буде? А чому не буде? Адже ви так і не знайшли тих камінчиків. Хоч вони й існували, правда ж?

— Та вже ж, чорти б їх ухопили, існували! І якщо існують і досі, то належать нам. Але такого ще [58] не було, щоб двадцять тисяч пролежали двадцять років поховані, а тоді їх хтось знайшов.

— Хай буде по-вашому. Але я ризикую тільки своїм часом.

Лутін струсив із сигари трохи попелу й перевів погляд на мене.

— Мені подобається ваше нахабство, — промовив він, — навіть якщо у вас не всі вдома. Але ж ми — велика організація. Припустімо, я приставлю за вами око. Що тоді?

— Тоді я програю. Я знатиму, що мене пасуть. Надто довго я граю в ці ігри, щоб проґавити таке. Я вийду з гри, розповім про все, що знаю, поліції і піду додому.

— А чому ви так зробите?

Я знову подався над його столом уперед.

— Тому що хлопця, який би міг навести мене на слід, — поволі промовив я, — сьогодні на той світ спровадили.

— Ну і ну! — потер носа Лутін.

— Не я спровадив його на той світ, — додав я. Якийсь час ми мовчали. Потім Лутін сказав:

— Ніякий лист вам не потрібен. Ви б його навіть не носили з собою. А після того, що ви мені сказали, я б — і ви це з біса добре знаєте — навіть не ризикнув дати вам листа!

Я встав, усміхнувся і попростував до дверей. Лутін хутко підхопився, оббіг навколо столу і поклав свою невеличку чепурну долоню мені на руку.

— Послухайте, я знаю, що ви псих. Та якщо ви все-таки доберетеся до них, поверніть їх через наших хлопців. Нам так потрібна реклама!

— Якого дідька?! А на що я, по-вашому, живу? — процідив я.

— Двадцять п'ять тисяч.

— А я зрозумів, двадцять.

— Двадцять п'ять. Та все одно ви ненормальний. У Сайпа тих перлів ніколи не було." Якби він їх мав, то вже давно домовився б з кимось із нас.

— Гаразд, — мовив я. — У вас було вдосталь часу, щоб скласти про це свою думку.

Ми потисли один одному руки, всміхнулися з виглядом двох розумних людей, які знають, що обвести круг пальця ще нікого не вдалося, але полишити спроб не варто.

Коли я повернувся до своєї контори, була за чверть п'ята. Я кілька разів перехилив по маленькій, натоптав люльку і всівся, щоб трохи поворушити мізками. Але тут задзеленчав телефон. [59]

— Кармаді? — спитав жіночий голос. Він був високий, чіткий, холодний. І незнайомий.

— Еге.

— Вам треба зустрітися з Рашем Медером. Ви його знаєте?

— Ні, — збрехав я. — А навіщо мені з ним зустрічатися?

— У трубці несподівано пролунав дзвінкий, холодний, як лід, сміх.

— Бо в одного хлопця розболілися ноги, — пояснив голос.

Почулися гудки. Я поклав трубку, черкнув сірником і втупився в" стіну, аж поки полум'я обпекло мені пальці.

Раш Медер був "темна конячка" серед дрібних адвокатів з "Кворн-Білдінг". Такий собі продажний тип, що відразу прибігає на допомогу,

коли комусь треба забезпечити фальшиве алібі. Медер хапався за все, що недобре пахло і на чому можна було нагріти руки. Але я ніколи не чув, щоб він брався за серйозні справи, як скажімо, підсмажити комусь п'яти.

4

На Спрінг-стріт закінчувався робочий день. Таксі неквапом їхали попід тротуаром, стенографістки поспішали додому, трамваї потрапляли в пробки, а регулювальники хтозна-чому не дозволяли водіям повертати праворуч.

"Кворн-Білдінг" мав вузький фасад кольору засохлої гірчиці, а за скляною вітриною біля входу виднівся великий набір вставних зубів. Покажчик ряснів іменами стоматологів, що "не завдають болю", людей, у яких можна було вивчитися на кур'єра, просто іменами та номерами без імен. Отам і значилося: "Раш Медер, адвокат. Кімната 619".

Я вийшов з труського ліфта без дверей, глянув на брудну плювальницю, що стояла на обгидженому гумовому килимкові, пройшов коридором, де смерділо недопалками, і спробував штовхнути ручку під візерунчастою шибкою з номером 619. Двері виявилися замкненими. Я постукав.

По той бік шибки з'явилася тінь, і двері з рипінням подалися. Переді мною стояв кремезний чоловік з м'яким круглим підборіддям, густими чорними бровами, масною шкірою на щоках і вусами під Чарлі Чена, детектива-китайця, героя романів Біггерса. Завдяки цим вусам обличчя Медера здавалося ще гладкішим.

Він простягнув мені два жовтих від нікотину пальці. [60]

— А-а, старий волкодав, власною персоною! У мене прекрасна зорова пам'ять. Вас звати Кармаді, чи не так?

Я переступив поріг і зачекав, поки двері з рипом зачинилися. Гола, без килимів кімната, підлога вкрита коричневим лінолеумом, широкий письмовий стіл, до якого під прямим кутом поставлено бюро. Великий зелений сейф, на вигляд такий самий вогнетривкий, як і паперовий мішечок для продуктів, дві шафи з картотеками, три стільці, стінна одежна шафа, а в кутку біля дверей — умивальник.

— Ну, сідайте, — запропонував Медер. — Радий познайомитися.

Він заметушився по другий бік столу, примостив на стільці подушечку і всівся на неї.

— Дуже мило з вашого боку заглянути до мене, — промовив він. — У справі?

Я сів, узяв у зуби сигарету і звів на нього очі. Я нічого не казав, тільки спостерігав, як його почало проймати потом. Спочатку спітнів його чуб. Потім Медер схопив олівця і зробив на аркуші паперу якісь помітки. Ковзнув поглядом по мені, знову схилився над записами. І нарешті, не підводячи голови від папірця, заговорив.

— Маєте якісь міркування? — обережно поцікавився він.

— З приводу чого? Очей він не підвів.

— З приводу того, як ми могли б облагодити разом одне дільце. Скажімо, дістати кілька камінчиків.

— Хто та дівчина? — спитав я.

— Що? Яка дівчина? — Він усе ще не підводив на мене очей.

— Та, що дзвонила мені.

— Вам хтось дзвонив?

Я взяв трубку з його старомодного, схожого на шибеницю телефонного апарата й почав дуже поволі набирати номер поліційного управління. Я не мав сумніву, що Медер знає цей номер не гірше за власний капелюх.

Він потягся рукою до апарата і натис на важіль.

— Слухай, — невдоволено буркнув він, — ти щось дуже поспішаєш. На якого чорта лисого дзвонити лягавим?!

— А вони бажають з тобою погомоніти, — неквапно промовив я. Оскільки ти знаєш одну дівку, а вона знає одного типа, в якого розболілися ноги.

— Невже не можна інакше? — Тепер власний комірець здався Медерові затісним, і він смикнув його. [61]

— Я тут ні при чому, — сказав я. — Та коли ти гадаєш, що я збираюся сидіти тут і дивитися, як ти бавишся моїми рефлексами, то глибоко помиляєшся.

Медер відкрив плаского портсигара й сунув собі в рота сигарету з таким звуком, наче рибину ковтнув. Руки його тремтіли.

— Гаразд, — буркнув він. — Хай буде так. Не гарячкуй.

— Не люблю, коли мені забалакують зуби, — прогарчав я. — Діло кажи. Як хочеш запропонувати мені роботу, боюся, що вона для мене надто брудна. Але принаймні вислухати тебе я можу.

Медер кивнув головою. Тепер він заспокоївся — він знав, що я беру його на Бога. Випустивши білу хмаринку диму, він провів її очима.

— Ну гаразд, — рівним голосом сказав Медер, — часом я прикидаюся дурнем. Річ у тім, що ми обидва не в тім'я биті. Керол бачила, як ти входив до будинку і як виходив. І не викликав поліції.

— Керол?

— Керол Донаван. Моя подруга. Цс вона тобі дзвонила. Я кивнув головою і мовив:

— Далі.

Але Медер нічого не сказав. Він тільки сидів і глипав на мене, мов сова.

Я всміхнувсь, нахилився трохи над столом і сказав:

— Та он що тебе тривожить. Ти не знаєш, навіщо я ходив до того будинку й чому, увійшовши, не загорлав: "Поліція!" Все дуже просто. Я подумав, що це чиясь таємниця.

— Ми просто водимо один одного за носа, — з кислою міною промовив Медер.

— Ну гаразд, — згодився я. — Поговоримо про перли. Так тобі простіше?

Очі його зблиснули. Він хотів дати волю своїм почуттям, але стримався. Стишивши голос, холодно сказав:

— Керол підчепила його якось увечері, того коротуна. Такий собі схибнутий курдупель. У голові — нічого, крім порошку, та коли там добряче покорпирсатись, то виявиться, що там міцно засіла одна думка. Він міг розповісти про перли. На північному заході Канади нібито живе якийсь тип. Він поцупив ті перли давним-давно і ніяк не може з ними розлучитися. От тільки типа того коротун не назвав і де він живе не сказав. Все хитрував. Мовчав і край. А чого — не доберу.

— Хотів, щоб йому п'яти підсмажили, — підказав я. Медер скривився, і його чуб знову спітнів.

— Це не моїх рук діло, пробурмотів він. [62]

— Твоїх чи Керол — яка різниця? Коротун помер. Це розцінять як убивство. Але ви так і не почули того, що хотіли. І тому вам знадобився я. Гадаєте, я знаю те, чого не знаєте ви? Забудьте про це. Коли б я щось знав, то не прийшов би сюди, та й ви; коли б знали достатньо, не запросили б мене сюди. Хіба не так?

Медер розтяг губи в усмішці — дуже поволі, так наче робити це йому було боляче. Тоді покрутився на стільці, висунув зі столу глибоку шухляду й поставив на стіл гарну темну пляшку та дві смугасті склянки. Нарешті прошепотів:

— Поділимо все на двох. Ти і я. К бісу Керол! Надто круто вона бере, Кармаді. Бачив я жорстоких жінок, але ця зроблена із сталі. А от з вигляду про неї такого не скажеш, правда?

— А хіба я бачив її?

— Гадаю, що бачив. Принаймні так вона каже.

— А-а, це та, що в "доджі"?

Він кивнув головою, налив по чималій порції, поставив пляшку й підвівся.

— Води? — спитав. — Я п'ю з водою.

— Не треба, кивнув я. — Однак навіщо тобі ділитися зі мною? Навряд чи я знаю більше за тебе. Хіба якусь дрібницю. Але ніяк не стільки, щоб пропонувати мені половину.

Він хитро глянув на мене поверх склянки.

— Я знаю, де можна вхопити за Ліндерові перли п'ятдесят тисяч — удвічі більше, ніж міг би взяти ти. Я віддам тобі твою пайку і сам не програю. Ти маєш змогу працювати під офіційною вивіскою. Це те, чого бракує мені. То як щодо води?

— Мені не треба, — сказав я.

Він підійшов до схованого в стіні умивальника, відкрутив кран, наточив півсклянки води й повернувся до столу. Потім знову сів, усміхнувся й підніс склянку.

Ми випили.

5

Досі я зробив усього чотири помилки. Перша — це те, що взагалі вплутався в таке діло, хай навіть заради Кейті Хорн. Друга — що не вийшов із гри після того, як знайшов Чистильника Мардо мертвим. Третя — що дав Рашу Медеру зрозуміти, ніби в курсі справи. Четверта й найбільша — це віскі.

Воно здалося мені дивним на смак уже тоді, коли я його ковтав. А коли в голові у мене раптом прояснилося, я збагнув, що бачив на власні очі, як Медер [63] поміняв свою склянку на іншу — він поставив її до умивальника заздалегідь.

Якусь хвилю я сидів нерухомо з порожньою склянкою в руці, намагаючись узяти себе в руки. Обличчя Медера зненацька почало розпливатись і стало схожим на місяць. Масна усмішка спалахнула й згасла під вусами Чарлі Чена, коли Медер побачив мій стан.

Я сягнув рукою до кишені штанів і дістав недбало складеного носовичка. Загорнений у нього невеличкий сюрприз не впав Медерові в око. Принаймні коли він хапнувся рукою під піджак, було вже пізно.

Я встав, п'яно хитнувся вперед і садонув його просто по маківці.

Медер упав, спробував підвестися, але я вдарив йому в щелепу. Він обм'як і рукою, що вислизнула з-під піджака, перекинув на столі склянку. Я поставив її на місце і мовчки постояв, відчуваючи, як усередині мене наростає хвиля нудоти. В голові паморочилось.

Я підійшов до дверей, що вели до сусідньої кімнати, і спробував натиснути ручку. Двері були замкнені. Мене вже хитало з боку в бік. Я підтяг до вхідних дверей стільця і підпер його спинкою ручку. Потім сперся на двері і, важко дихаючи, скрегочучи зубами й проклинаючи себе, дістав наручники. Нарешті рушив назад до Медера.

Цієї миті гарненька чорнява дівчина вийшла з одежної шафи й наставила на мене револьвер калібру 0,32 дюйма.

Вона була в елегантному синьому костюмі. Капелюшок у вигляді перекинутого блюдця чіткою лінією окреслював її чоло. Поверх вух з-під капелюшка вибивалося лискуче чорне волосся. Очі блакитно-сірі,

холодні і якісь легковажні. Обличчя в дівчини було молоде, свіже, тендітне і водночас тверде, як сталь.

— Годі, Кармаді. Лягай і відсипляйся. З тобою все ясно.

Спотикаючись, зважуючи в руці свою "іграшку", я рушив на дівчину. Але вона лише похитала головою, її обриси почали розпливатися. Револьвер в її руці міняв форму від тунелю до зубочистки.

— Не роби дурниць, Кармаді, — попередила вона. — Ти кілька годин поспиш, а ми за ці кілька годин дещо встигнемо зробити. Не змушуй мене стріляти. Я не жартую.

— А хай тобі трясця! — процідив я. — Ти пальнеш, я знаю.

— Це ти правду кажеш, котику. Я — жінка, яка робить усе по-своєму. Ось так. Сідай.

Підлога раптом підскочила й вдарила мене. Я сів на неї, як сідають на пліт у штормову погоду. Потім [64] уперся долонями і став рачки. Та підлоги я не відчував. Руки мої оніміли. Оніміло все тіло. Я намагався не зводити з неї очей.

— Ха-ха! Ж-жінка в-вбивця! — захихотів я.

Вона холодно зареготала мені в обличчя, та її сміху я майже не почув. Тепер у моїй голові гупали барабани — воєнні барабани з далеких джунглів. На мене накочувалися хвилі світла, темні тіні й шелест, схожі на шум вітру у верхів'ях дерев. Я не хотів лягати. І все ж таки ліг.

Десь іздалеку долинув голос дівчини. То був голос ельфа.

— Усе на двох, так? А йому не сподобались мої методи, так? Що ж, хай Бог благословить його щедре, добре серце. Ми про нього подбаємо.

Коли я вже відпливав у морок, мені невиразно почувся якийсь різкий звук. Я думав, то вона пристрелила Медера. Та де там! Дівчина просто допомогла мені скоріше відплити — моєю власною свинчаткою.

Коли я прочумався, була ніч. Щось гучно луснуло у мене над головою. У відчиненому вікні блимнуло жовте світло, вихопивши з темряви стіну високого будинку. Потім щось луснуло знов, і світло згасло. То на даху спалахувала реклама.

Я встав з підлоги, як людина, що вилазить із густої багнюки. Доплентався до умивальника, хлюпнув водою в обличчя, помацав голову й поморщився. Ледве дістався до дверей, знайшов рукою вимикача.

Навколо столу валялися розкидані папери, зламані олівці, конверти, порожня бура пляшка з-під віскі, недопалки. Всюди попіл, сміття з нашвидкуруч витрушених шухляд. Я не став порпатися в цьому мотлосі. Я вийшов з контори, спустився в труському ліфті вниз, заглянув у бар, хильнув коньяку, потім знайшов свою машину й поїхав додому.

Переодягнувшись, я спакував сумку, випив трохи віскі й узяв трубку — мені хтось дзвонив. Було десь пів на десяту ранку.

Голос Кейті Хорн сказав:

— Виходить, ти. ще не поїхав. Я так і думала.

— Ти сама? — через силу запитав я.

— Так, тепер сама. Але в мене було повно лягавих. Сиділи кілька годин. Хоча виявились досить люб'язними, навіть співчували мені. Вони гадають, що хтось зводить давні рахунки.

— І твій телефон тепер, мабуть, прослуховують? — прогарчав я. — Куди це я повинен був їхати?

— Ну, сам знаєш. Мені сказала твоя дівчина.

— Така невисока, чорнява? Дуже самовпевнена? її звати Керол Донован? [65]

— У неї була твоя візитка. А що, хіба...

— Немає в мене ніякої дівчини, — сказав я просто. — Але б'юсь об заклад, що зовсім випадково — ти про це навіть не подумала — з твого язика зірвалась одна назва — назва міста на півночі. Правда ж?

— П-правда, — ледве чутно призналася Кейті. Нічним літаком я вилетів на північ.

Коли не брати до уваги головного болю і невтолимого бажання напитися крижаної води, то політ був досить приємний.

6

Готель "Сноквелмі" в місті Олімпія містився на вулиці Кепітелвей навпроти звичайного міського парку, що займав площу одного кварталу. Я постояв біля дверей кав'ярні, потім пішов пагорбом униз — туди, де останній, геть пересохлий рукав протоки Пуже гнив за рядом тепер уже нікому не потрібних причалів. Попереду все було завалене стосами колод, і старі діди вовтузилися серед тих колод або сиділи на ящиках із люльками в зубах. Вивіски за їхніми спинами повідомляли: "Дрова й тріски. Доставка безплатна".

Далі здіймався крутий пагорб, а на тлі синьо-голубого неба стояли розкішні північні сосни.

Двоє дідів сиділи на ящиках метрів за шість один від одного, але думали вони кожен про своє. Я підійшов до одного з них. На ньому були вельветові штани й те, що колись було вовняною курткою в чорну і червону клітку. На його фетровому капелюсі відбилося двадцять шарів поту — видно, кожен шар відповідав одному літу. В лівій руці старий стискав коротку чорну люльку, а брудними пальцями правої неквапно, обережно і з величезною насолодою висмикував із власного носа довгу покручену волосину. Я поставив ящика, сів, натоптав люльку, розкурив її і пихнув димом. Потім показав рукою на воду й промовив:

— І не скажеш, що вона впадає десь у Тихий океан. Старий звів на мене очі.

— Мертвий закуток... — провадив я. — Тихе, спокійне у вас містечко. Мені такі подобаються.

Старий мовчки дивився на мене.

— Б'юсь об заклад, — вів я далі, — той, хто пожив у такому місці знає усіх жителів. Та й в околицях теж.

Тоді він спитав:

— І скільки ж ви ставите?

Я видобув з кишені срібного долара. В цих місцях їх і досі можна побачити. Старий оглянув монету, [66] кивнув головою, а тоді несподівано різко висмикнув з ніздрі волосину й заходився розглядати її на світло.

— Ви програєте, — зауважив він.

Я поклав долара собі на коліно й спитав:

— Ви знаєте кого-небудь у цих краях, хто тримає золотих рибок?

Старий не зводив погляду з долара. Другий дід, що сидів неподалік, був у комбінезоні й туфлях без шнурків. Він теж глипнув на долар. А тоді обидва одночасно сплюнули. Перший старий повернув голову й щосили загорлав:

— Ти знаєш, хто тут розводить золотих рибок?

Другий сплигнув з ящика, схопив велику сокиру, поставив вертикально колодку й, рубонувши її, розколов навпіл. А тоді переможно глянув на першого й крикнув:

— Не такий уже я й старий! Перший пояснив:

— Трохи недочуває.

Він поволі підвівся й рушив до халупи, побудованої із старих, різних завдовжки дощок. Зайшовши всередину, грюкнув дверима.

Другий дід спересердя кинув сокиру на землю, плюнув у бік зачинених дверей і проходом поміж стосів дров пішов собі геть.

Двері халупи прочинилися, і з них вистромив голову старий у вовняній куртці.

— Краби з каналізації, та й годі! — випалив він і знову зачинив двері.

Я сховав долара в кишеню і знову рушив на пагорб. Я вже бачив, що не скоро навчуся розуміти їхню балаканину.

Кепітел-вей тяглася з півночі на південь. Похмурий зелений трамвай сунув уздовж вулиці в бік району, що називався Тамуотер. Вдалині я

бачив якісь державні установи. їдучи на північ, я проминув два готелі й кілька крамниць. Далі було перехрестя. Дорога праворуч повертала до Такоми й Сіетла. Та, що ліворуч, вела через міст до півострова Олімпік.

А відразу за перехрестям вулиця раптом ставала старою, обшарпаною, асфальт на тротуарі весь у вибоїнах, китайський ресторанчик, обклеєний афішами кінотеатр, ломбард. Вивіска, що виступала над брудним тротуаром, сповіщала: "Все для курців". А нижче маленькими літерами — так, ніби господар сподівався, що їх ніхто не помітить, стояло: "Більярд".

Я проминув полиці з журналами в строкатих обкладинках, стіл-вітрину на сигари, де тепер лежали самі мухи, і ввійшов усередину. Ліворуч була дерев'яна стойка, кілька гральних автоматів і єдиний більярдний [67] стіл. Троє підлітків крутилися біля гральних автоматів, високий худорлявий чоловік з довгим носом і зовсім без підборіддя грав сам із собою в більярд; в зубах у нього стриміла погасла сигара.

Я сів на високий табурет. Лисий чоловік із важким поглядом підвівся за стойкою зі свого стільця, витер руки об цупкий сірий фартух і зблиснув до мене золотим зубом.

— Ковток віскі, — сказав я. — Ви не знаєте, тут тримає хтось золотих рибок?

— Угу, — озвався чоловік.— Ні.

Він налив щось за стойкою в товсту склянку й посунув її до мене.

— Двадцять п'ять центів.

Я понюхав рідину, поморщив носа й поцікавився:

— "Угу" — це про віскі?

Лисий показав мені велику пляшку з ярликом "Найкраще житнє віскі "Діксі". Гарантована витримка — чотири місяці".

— Ого! — мовив я. — Оце новина!

Я долив у склянку води й випив. На смак віскі нагадувало культуру холери. Я поклав на стойку двадцятип'ятицентовик. Бармен зблиснув іншим золотим зубом і, вчепившись своїми лапищами в стойку, подався підборіддям до мене.

— Не зрозумів вашого жарту, — проказав він майже лагідно.

— Я щойно приїхав. І для мене це новина, — пояснив я йому. — Я шукаю золотих рибок, щоб прикрасити вітрину. Золотих рибок.

— А хіба я схожий на такого, хто знає хлопця, який тримає золотих рибок? — неквапно промовив бармен. Обличчя його трохи зблідло.

Довгоносий, що грав сам із собою в більярд, поклав кия, підійшов до стойки й кинув на неї п'ятицентовика.

— Налий мені чогось випити, поки ти ще не напу-див у штани, — сказав він барменові.

Той через силу відірвав від стойки руки. Я схилився глянути, чи не лишилося від його пальців ум'ятин на дереві. Лисий налив кока-коли, помішав у склянці спеціальною паличкою, різко поставив склянку на стойку, потім набрав повні груди повітря, випустив його через ніс і, щось буркнувши, подався до дверей з табличкою "Туалет".

Довгоносий підніс склянку з кока-колою і подивився у замизкане дзеркало за стойкою. Ліва частина його рота ледве помітно сіпнулася. Глухий голос запитав:

— Як там Чистильник? [68]

Я стис до купи великий та вказівний пальці, підніс їх до носа, понюхав і сумно похитав головою.

— Що, перенюхав?

— Еге, — мовив я. — Я не розчув вашого імені.

— Називай мене Захід. Я, як те сонце, весь час посуваюсь на захід. Гадаєш, він не розколеться?

— Не розколеться, — запевнив я.

— То яка там у тебе кличка?

— Додж Віліс з Ель-Пасо, — відповів я.

— Зупинився десь?

— У готелі.

Він поставив порожню склянку й сказав:

— Треба погомоніти.

7

Ми прийшли до мене в кімнату, сіли й утупилися один в одного поверх склянок із віскі та імбірним пивом. Захід вивчав мене своїми близько посадженими очима, які нічого не говорили. Вивчав неквапно, але під кінець, мовби підсумовуючи враження, дуже уважно.

Я відпив зі склянки й чекав. Нарешті він озвався своїм "тюремним" голосом:

— Чого Чистильник не прийшов сам?

— Того ж, чого він не лишився на місці.

— Що це означає?

— Помізкуй сам, — відповів я.

Він кивнув головою, так ніби в тому, що я сказав, був якийсь сенс. Тоді запитав:

— Яка найвища ціна?

— Двадцять п'ять тисяч.

— Ну, це ти загнув! — кинув Захід запально, аж грубувато.

Я відхилився назад, закурив, випустив у відчинене вікно дим і простежив, як легенький вітрець підхопив його й розірвав на шматки.

— А знаєш, — невдоволено промовив Захід, — мені що ти, що спортивний розділ у недільній газеті. Може, ти й наш хлопець. Але я тебе зовсім не знаю.

— Тоді чого ж ти вчепився за мене? — спитав я.

— Ти ж сказав слово, хіба не так?

Отут я й вирішив пірнути, як то кажуть, з головою. Я всміхнувся.

— Та вже ж! "Золоті рибки" — пароль, а "Все для купців" — місце зустрічі.

На його обличчі нічого не відбилось, і це підказало мені, що я мав рацію. Я зробив вдалий крок, про такі здебільшого тільки мрієш, але й у мріях робиш їх хибно. [69]

— Ну, і що далі? — спитав Захід, посмоктуючи й навіть жуючи шматочок льоду зі своєї склянки.

Я засміявся.

— Гаразд, Заходе. Я розумію, ти насторожений. Ми можемо розмовляти так тижнями. Давай відкриємо карти. Де старий?

Захід стис губи, тоді облизав їх і знову стис. Нарешті поволі поставив склянку і його права рука недбало ковзнула на стегно. Я розумів, що припустився помилки, адже Чистильник добре знав, де старий. Тож і я мав про це знати.

Але голос мого співрозмовника нічим не виказав, що я дав промах. Захід тільки сердито промовив:

— Ти хочеш, щоб я виклав свої карти на стіл, а ти просто посидиш і подивишся на них? Так діло не піде!

— Тоді як тобі сподобається таке? — прогарчав я. — Чистильник мертвий!

У нього сіпнулася брова й кутик рота. Очі стали ще безтямніші, ніж були, якщо таке взагалі можливе. Голос ледве чутно прошурхотів, наче палець по сухій шкірі:

— Як це сталося?

— Конкуренція, про яку жоден із вас і гадки не мав. — Я відхилився назад і всміхнувся.

Тьмяно зблиснувши на сонці, з'явився револьвер — я навіть не зрозумів, звідки він узявся. Отвір у дулі був круглий, темний і порожній. Він дивився на мене.

— Не на того напав! — мляво промовив Захід. — Я не такий дурний, щоб мене можна було обвести круг пальця.

Я склав руки на грудях, не забувши покласти праву зверху.

— Ти мав би рацію, якби я намагався обвести тебе круг пальця. Та це не так. Чистильник завів гру з однією дівчинкою, і вона все з нього видоїла. Але він не сказав їй, де шукати старого. Тож вона прийшла зі своїм босом провідати Чистильника в нього вдома. Вони й приклали до його п'ят гарячу праску. Він помер від шоку.

Моя розповідь не справила на Захода ніякого враження.

— Я ще добре чую, — поквапив він мене.

— Я теж, — огризнувся я, прикинувшись розлюченим. — Якого дідька! Я від тебе ще нічого не чув, окрім того, що ти знаєш Чистильника!

Він покрутив на пальці револьвера, спостерігаючи, як він обертається.

— Старий Сайп тепер у Вестпорті, — недбало промовив він. — Це тобі щось каже?

— Еге. А камінчики ще в нього?

— Чорт, а я звідки знаю?! [70]

Він знову тримав револьвера в руці, тепер уже опустивши його до пояса. Дуло знов дивилося на мене.

— А де ж ті конкуренти, про яких ти казав? — поцікавився Захід.

— Здається, я відірвався від них, — сказав я. — Хоч я не дуже певен. Можна мені опустити руки й узяти склянку?

— Бери. А як ти про це дізнався?

— Чистильник наймав кімнату в дружини мого товариша — він сам сидить. Вона славна молодичка, їй можна вірити. От він і розповів їй, а вона переказала мені. Ну, а після того...

— ...як Чистильника порішили? На скількох же ти все ділитимеш із свого боку? Моя половина, тут нічого й балакати.

Я допив склянку, посунув її вбік і сказав:

— Чорта з два!

Револьвер піднявся на кілька сантиметрів, тоді знов опустився.

— Скільки ж вас усього? — гаркнув він.

— Тепер, коли Чистильника нема, троє. Якщо пощастить відшити конкурентів.

— Це ті, що підсмажують п'яти? Розкажи, які вони з себе.

— Чоловік на ім'я Раш Медер, дешевий адвокатик з півдня, п'ятдесят років, гладкий, тонкі, опущені донизу вуса, темний чуб, на маківці лисина, зріст — метр сімдесят п'ять, важить сімдесят два кілограми, але кишка в нього тонка. Дівчина — Керол Донован, коси чорні й досить довгі, сірі очі, тонкі, гарні риси обличчя, років їй двадцять п'ять — двадцять вісім, зріст — метр п'ятдесят сім, важить сорок вісім кілограмів, востаннє я бачив її в синьому костюмі, людина дуже жорстока. Удвох вони — просто залізо.

Захід байдуже кивнув головою і відклав револьвера.

— Хай тільки поткне свого носа — зразу стане м'якішою! — процідив він. — У мене біля будинку стоїть машина. — Подихаємо свіжим повітрям дорогою до Вестпорта й оглянемо все на місці. Але не набридай йому з тими золотими рибками. Кажуть, він на них зовсім розум утратив. А я побуду збоку. Дуже він хитрий — набрався досвіду у в'язниці. Від нього тхне парашею.

— Прекрасно, — добродушно погодився я. — Я сам давно захоплююся золотими рибками.

Захід потягся рукою до пляшки, налив собі на два пальці віскі й випив. Тоді встав, звів комір і спробував випнути свою щелепу без підборіддя якомога далі вперед. [71]

— Тільки не помилися, хлопче. Доведеться, як видно, погріти чуба. Робота буде велика, самими балачками, мабуть, не відбудешся. Може, треба буде його й викрадати.

— Дарма, — кинув я. — Страхове агентство нас прикриє.

Захід обсмикав поли куртки, потер долонею тонку шию. Я надів капелюха, поклав пляшку з віскі в сумку біля стільця, на якому сидів, підійшов до вікна й зачинив його.

Ми рушили до дверей. Та тільки-но я потягся рукою до клямки, як із другого боку в двері хтось постукав. Я знаком показав Заходові, щоб він став під стіною. Якусь мить я ще дивився на двері, а тоді відчинив.

Перед моїми очима з'явилися майже поруч два револьвери — один маленький, калібру 0,32, другий — великий, "Сміт і Вессон". Ті, що їх тримали, ввійти до кімнати разом не могли, тож дівчина ступила перша.

— Ну годі, розумахо, — сухо сказала вона. — Лапки — до стелі! Побачимо, чи ти дістанеш до неї.

8

Я поволі позадкував. Непрохані гості наступали на мене з двох боків. Я спіткнувся об власну сумку, впав назад і, вдарившись об підлогу, зі стогоном повернувся на бік.

Цієї миті Захід, недбало крикнув:

— Руки вгору, приятелі! Та швидше!

Дві голови рвучко відвернулися від мене, і я встиг дістати свій револьвер і покласти його в себе під боком. Я знов застогнав.

Запала тиша. Я не чув, щоб упав хоч один револьвер. Двері кімнати все ще стояли навстіж, а Захід і досі підпирав стіну десь за ними. Дівчина процідила крізь зуби:

— Тримай шпига на мушці, Раше. І причини двері, худоребрий тут не стрілятиме. Та й ніхто не стрілятиме. — А тоді пошепки — я ледве розчув — додала: — Грюкни дверима!

Медер позадкував через кімнату, не зводячи з мене свого "Сміта і Вессона".

Тепер він повернувся до Захода спиною, і думка про це змушувала його очі стурбовано бігати. Мені не важко було його підстрелити, але це не входило в мою гру. Захід стояв, широко розставивши ноги, ні пари з уст. Його безбарвні очі насмішкувато примружились. [72]

Він не спускав очей з дівчини, вона не спускала з нього очей. їхні револьвери теж пильно дивились один на один.

Рані Медер дістався до порога, взявся за край дверей і різко відвів їх. Я добре знав, що зараз буде. Ту ж мить, коли хряснуть двері, тридцять другий калібр скаже своє слово. Якщо вона вистрелить вчасно, то двері, грюкнувши, поглинуть звук пострілу.

Я рвонувся вперед, схопив Керол Донован за ногу й щосили смикнув її до себе.

Двері хряснули. її револьвер вистрелив, куля відколола шматок штукатурки на стелі.

Брикаючись, Керол повернулась обличчям до мене. І тут почувся глухий, підкреслено тягучий голос Захода:

— Ну, коли так, то побалакаймо! — І він звів курок свого кольта.

Щось у його голосі заспокоїло Керол Донован. Вона розслабилась, її рука з револьвером ковзнула вниз, і дівчина з лютим поглядом відступила від мене.

Медер повернув у замку ключ і, важко дихаючи, сперся на двері. Його капелюх мало не сповз на вухо, і з-під крисів виглядали кінчики двох смужок клейкої стрічки.

Поки я про все це розмірковував, ніхто не ворушився. Кроків за дверима не чути було, тож ніщо не могло потривожити нас. Я звівся навколішки, намагаючись не показувати свій револьвер, потім став на ноги й підійшов до вікна. На верхні поверхи готелю "Снок-велмі" з тротуару не дивилася жодна душа.

Я всівся на широке старомодне підвіконня і трохи знічено поглядав у кімнату, так ніби проповідник щойно сказав тут погане слово.

Дівчина різко кинула мені:

— І ти злигався з оцим йолопом?!

Я не відповів. На її обличчі проступив рум'янець, в очах горів вогонь. Медер простяг руку й пригнічено сказав:

— Послухай, Керол. Послухай мене. Так ми нічого...

— Замовкни!

— Гаразд, — видушив із себе Медер. — Хай буде по-твоєму.

Захід утретє чи вчетверте спроквола зміряв дівчину поглядом. Його рука з револьвером зручно лежала на поясі, й у всьому вигляді мого напарника прозирав Цілковитий спокій. Побачивши ще, як він діставав револьвер, я сподівався тільки на те, що дівчину його спокій не обманить.

Поволі він проказав: [73]

— Ми вже чули про вас двох. І що ж ви нам пропонуєте? Мені взагалі не дуже цікаво вас слухати, але й за стрілянину неохота сидіти.

— Там досить для чотирьох, — промовила дівчина. Медер енергійно закивав своєю великою головою, і

йому навіть вдалося видавити з себе бліду усмішку. Захід глянув на мене. Я кивнув головою.

— Виходить, четверо, — зітхнув він. — Гаразд. Але більше нікого. Зараз поїдемо до мене й побалакаємо за чаркою. Тут мені не до вподоби.

— Як усе просто! — єхидно кинула дівчина.

— Просто, як сама смерть, — протяг Захід. — А я її частенько бачив. Того ж то ми все й обговоримо. Тут не тир.

Керол Донован розстебнула свою замшеву сумочку на лівому боці й сховала в неї револьвер. Тоді всміхнулась. Коли дівчина всміхалася, вона була чарівна.

— Ставку зроблено, — спокійно мовила вона. — Я входжу в гру. Куди тепер?

— На Вотер-стріт. Під'їдемо на тачці.

— Тоді веди нас, хлопче.

Ми вийшли з кімнати й спустилися ліфтом до вестибюля, багато прикрашеного оленячими рогами, опудалами птахів та гербаріями диких квітів під склом. Йшли ми як четверо друзів. Таксі проїхало Кепітел-вей, далі площу, проминуло червоний житловий будинок, надто великий для цього містечка — крім тих днів, коли засідають законодавчі збори. Ми їхали по слідах автомобільних шин повз адміністративні будівлі, що виднілися поодаль, високі зачинені ворота губернаторської резиденції.

Вздовж тротуарів росли дуби. За садовими хвіртками ми побачили кілька досить великих садиб. Таксі промчало повз них і завернуло на дорогу, що вела до самої протоки. Невдовзі між високими деревами показався будинок. Далі за деревами виблискувала вода. Будинок був з верандою, невеличкий газон зовсім заріс бур'яном і дуже буйними кущами. Прокладена в грязюці колія закінчувалась під навісом, де стояв старомодний низенький спортивний автомобіль.

Ми вийшли з таксі, і я розрахувався з водієм. Всі четверо стояли й уважно дивилися, як машина зникає з очей. Потім Захід сказав:

— Моя кімната нагорі. Піді мною живе вчителька, зараз її немає вдома. Ходімо, треба прополоскати горло.

Ми рушили через газон до веранди. Захід рвучко відчинив двері й показав нам на вузенькі сходи.

— Спершу дама. Вперед, красуне! В цьому місті дверей ніхто не замикає. [74]

Дівчина холодно глянула на господаря й пішла повз нього сходами нагору. За нею попростував я, потім — Медер. Захід ішов останнім.

Майже весь другий поверх займала одна кімната, затемнена деревами за мансардним вікном. Тут стояло широке ліжко, присунуте аж до похилої стіни, стіл, кілька плетених стільців, маленький радіоприймач, а посеред кімнати — кругла чорна груба.

Захід пішов до крихітної кухоньки й повернувся з чотиригранною пляшкою та кількома склянками. Потім поналивав і підніс свою склянку. Решта так і стояли на столі.

Вмовляти нас довго не довелося, ми випили й посідали.

Захід одним духом вихилив свою склянку, нахилився поставити її на підлогу, а коли розігнувся, в руці у нього знову був кольт.

Я почув, як у неприємній тиші, що запала так несподівано, похлинувся Медер. Губи в Керол сіпнулися так, ніби вона мала намір засміятись. Потім дівчина нахилилася вперед, тримаючи склянку лівою рукою поверх сумочки.

Губи в Захода поволі розтяглися у тонку рівну лінію. Неквапно й байдуже він проказав:

— То, значить, п'яти підсмажуєте? Моїм дружбанам, так?

Медер почав хапати ротом повітря й розводити своїми товстими руками. Кольт миттю повернувся в його бік. Медер відразу ж поклав руки на коліна і стис їх пальцями.

— Ви й у цьому сисунці, — стомлено провадив Захід. — Підсмажили хлопцеві п'яти, щоб він розколовся, а тоді заявилися до його товариша додому! Такої накладочки вам не зв'язати різдвяною стрічкою!

— Н-ну г-гаразд, — нервово забелькотів Медер. — Щ-що н-нам за ц-це б-буде?

Дівчина ледве помітно всміхнулася, але нічого не сказала.

— Мотузка, — м'яко порадив Захід, ошкірившись. — Добре змочена, зав'язана грубими вузлами мотузка. Потім ми з дружбаном вирушимо ловити світлячків — перли, по-вашому. А от коли повернемось... — Він замовк і провів ребром лівої долоні поперек горла. — Ну, то як тобі ця думка? — подивився на мене.

— Непогана. Тільки не варто про це довго розводитись, — сказав я. — Де мотузка?

— В комоді, — відповів Захід і кивнув головою в куток.

Я пішов попід стіною до комода. В цю мить Медер несподівано жалісно зойкнув, очі його закотились, і він, знепритомнівши, повалився ниць на підлогу. [75]

Захода це роздратувало. Такої безглуздої вихватки він не чекав. Його права рука окреслила півколо, і кольт націлився в Медерову спину.

Рука Керол ковзнула під сумочку. На кілька сантиметрів сумочка піднялася, і зі спритно затиснутого в дівочій руці револьвера — того самого, що, на думку Захода, був у сумочці, — вихопився вогонь.

Захід кашлянув. Його кольт прогримів, і куля відколола шматок від спинки стільця, на якому досі сидів Медер. Захід випустив кольта, голова його впала на груди, очі закотилися. Довгі ноги підітнулись, підбори продерли по підлозі. Отак він і сидів — обм'яклий, підборіддя на грудях, очі закочені. Захід був мертвий.

Я вибив ногою стільця з-під міс Донован, і вона впала на бік, майнувши в повітрі довгими ногами в шовкових панчохах. її капелюшок сповз набік. Вона скрикнула. Я наступив їй на руку й різким ударом вибив револьвер, що перелетів через усю мансарду. Всід за ним полетіла сумочка, де лежав другий револьвер. Дівчина заверещала на мене.

— Вставай! — гаркнув я.

Керол поволі підвелася й, кусаючи губи, поточилася від мене. Очі в неї були божевільні. Вона обернулася раптом на гидке звірятко, що його загнали в глухий кут. Дівчина задкувала, поки вперлася в стіну. Очі на бридкій пичці блищали.

Я кинув погляд на Медера й підійшов до зачинених дверей, які вели до ванної. Повернув ключ у замку й жестом показав дівчині на двері:

— Сюди!

Вона перетнула на задерев'янілих ногах кімнату, мало не зачепивши мене.

— Ну, стривай же, стукач...

Я штовхнув її до ванної і замкнув двері на замок. Якби дівчина раптом надумала вискочити з вікна, я б не мав нічого проти. Я помітив те вікно ще тоді, як ми стояли внизу.

Потім я вернувся до Захода, намацав у його кишені невеличкий твердий жмутик — в'язку ключів на кільці — і дістав їх, намагаючись не скинути тіло з стільця. Більш я не шукав нічого.

На кільці були ключі від машини.

Я ще раз подивився на Медера; пальці його були білі, як сніг. Я спустився вузькими темними сходами на веранду, обійшов будинок і сів у старий спортивний атомобіль під навісом. Один із ключів підійшов до запалювання.

Щоб запустити двигун, довелося добряче поморочитись. Я дав задній хід і підігнав машину брудною доріжкою [76] до тротуару. В будинку було тихо й спокійно. Високі сосни, що росли поперед і позад будинку, байдуже погойдували своїми верхівками, крізь які час від часу пробивалося холодне, байдуже сонячне світло.

Витискаючи з машини все, що можна, я погнав її назад на Кепітел-вей, потім до центру міста, проминув площу, готель "Сноквелмі" і помчав через міст у бік Тихого океану й Вестпорта.

9

Через годину швидкої їзди порослою досить ріденьким ліском місцевістю (тричі довелося зупинятися, щоб долити в радіатор води) я почув шум прибою, який не могло заглушити навіть чахкання двигуна. Широка біла дорога, зжовкла посередині, оперізувала пагорб; удалині над осяйним океаном височіло кілька будинків. Тут дорога роздвоювалась. Ліворуч на дороговказі стояло: "Вестпорт — 9 миль". Ця дорога вела не до будинків, а повертала на іржавий консольний міст і губилася серед поламаних вітром яблуневих садів.

Ще двадцять хвилин, і я дістався до Вестпорта — широкої піщаної обмілини, за якою на узвишші стояли будинки. Піщана коса кінчалася довгим вузьким причалом, що, в свою чергу, кінчався рядом маленьких яхт. їхні спущені вітрила тріпотіли й бились об щогли. За яхтами виднілися бакени, де на невидимій мілині пінилася довга смуга води.

А за мілиною Тихий океан котив свої хвилі до Японії. Це був форпост узбережжя, крайній західний пункт, до якого могла дістатися людина, залишаючись при цьому на материковій території Сполучених Штатів. Прекрасна місцина для колишнього в'язня, що хоче сховати кілька чужих перлів завбільшки з молоду картоплю. Звичайно, за умови, якщо в нього нема ворогів.

Я зупинив машину перед котеджем, на подвір'ї якого висіла вивіска: "Сніданки, обіди, вечері". Маленький чоловічок із кролячою мордочкою у ластовинні замахувався граблями на двох чорних курей, що, здавалося, дражнили його. Двигун машини чмихнув востаннє, і цей звук змусив чоловіка обернутись.

Я виліз із машини, пройшов крізь хвіртку у воротах і показав на вивіску:

— Сніданок готовий?

Чоловічок пожбурив граблями в курей, витер об штани руки й скоса зиркнув на мене.

— Цим завідує дружина, — повідомив він тоненьким злим голоском. — Яєчня з шинкою — ото й усе. [77]

— Яєчня з шинкою мене влаштовує, — погодився я. Ми ввійшли в будинок. Три столи, накриті

квітчастими клейонками, кілька літографій на стіні, у пляшці на камені — корабель з повною оснасткою. Я сів. Господар вийшов у двостулкові двері, і незабаром з кухні долинуло шипіння. Потім він повернувсь, перехилився через моє плече й поставив на клейонку якийсь посуд і поклав паперову серветку.

— А як щодо кальвадосу — ще рано? — прошепотів господар.

Я відповів, що він дуже помиляється. Чоловічок знову вийшов і повернувся зі склянками та квартою прозорої бурштинової рідини. Потім сів зі мною за стіл і наповнив склянки. Густий баритон на кухні під шипіння сковороди заспівав "Хлою".

Ми цокнулися, випили й почекали, поки всередині в нас розтеклося тепло.

— Здалеку? — поцікавився чоловічок. Я відповів ствердно.

— Мабуть, із Сіетла? На вас гарний костюм.

— Із Сіетла, — погодивсь я.

— До нас рідко хто приїздить, — сказав він, поглянувши на моє ліве вухо. — Та й навіщо сюди їхати, адже ця дорога нікуди не веде. От

раніше, коли ще діяв сухий закон... — Він замовк і перевів свій гострий, як у орла, погляд на друге моє вухо.

— О-о, коли діяв сухий закон!.. — Я зробив широкий жест і з виглядом знавця випив.

Господар нахилився й дихнув мені на підборіддя.

— Чорт забирай, тоді можна було завантажитись у будь-якій рибній крамничці на причалі! Віскі провозили під уловом крабів та устриць. У Вестпорті було повно контрабанди. Дітлахам давали бавитися коробками від шотландського. Жодна машина в місті не ночувала в гаражі. Всі гаражі були під самий дах заставлені канадським розливом. Берегова охорона раз на тиждень спостерігала з катера, як біля причалів розвантажувалися човни. Завжди в той самий день. — Він підморгнув.

Я димів сигаретою, з кухні знову долинав баритон, що співав "Хлою". Сковорода шкварчала.

— Чорт злбирай, але ж вас спиртне навряд чи цікавить! — промовив він.

— Ні, чорт забирай, я скуповую золотих рибок.

— А-а, — похмуро відповів він.

Я налив собі і йому ще кальвадосу.

— За пляшку плачу я і ще дві прихоплю з собою. Він просяяв.

— То як вас, кажете, звуть? [78]

— Кармаді. Гадаєте, я жартував про золоті рибки? Анітрохи.

— Чорт, таж із такої дрібниці, як рибки, не проживеш, хіба ні?

Я показав йому на свій рукав і промовив:

— Ви ж самі сказали, що в мене гарний костюм. Якщо рибки цікаві, то на них можна заробити. Нові види, нові різновиди з'являються весь час. Я дізнався, що у вас тут один старий тримає цілу колекцію. Може, він її продасть. Деякі види він вивів нібито сам.

Я налив у склянки ще кальвадосу. Дебела жінка з вусами ударом ноги розчинила двері й крикнула:

— Забери яєчню з шинкою!

Господар вибіг на кухню й приніс мені сніданок. Я почав їсти. Він уважно стежив за мною. Згодом ляснув себе під столом по худій нозі, всміхнувся й сказав:

— Старий Уоллес! Ну звісно, вам треба навідати старого Уоллеса. Чорт, ми ж не дуже з ним знайомі. Він поводиться якось не по-сусідськи.

Чоловічок повернувся на стільці й показав крізь тонкі завіски на пагорб удалині. На вершині того пагорба сяяв у променях сонця жовто-білий будинок.

— Чорт, он там він і живе. У нього їх сила-силенна. Золоті рибки, еге? Чорт, ну й здивували ж ви мене!

Тепер цей чоловічок мене вже не цікавив. Я проковтнув сніданок, розрахувався за нього за три кварти кальвадосу по долару кожна й рушив до спортивного автомобіля.

Поспішати, схоже, не було потреби. Раш Медер прийде до тями і, певне, звільнить дівчину. Та вони нічого не знають про Вестпорт. Захід при них не згадував це містечко. Ті двоє про нього не знали, коли з явилися в Олімпії, а то відразу подалися б сюди. А якби вони підслуховували під моїми дверима в готелі, то знали б, що я був не сам. Вони б тоді поводилися не так, коли увірвалися в номер.

Часу я мав досить. Отож проїхав до причалу й оглянув його. Там були рибні крамниці, шинки, крихітний бордель для рибалок, більярдна, зала з гральними автоматами й "живими картинками". Нижче, біля води, у величезних дерев'яних баках кишіла риба на приманку. Вешталось там і чимало волоцюг, і якби комусь спало на думку їх зачепити, то йому це вочевидь так не минулося б. Не побачив я тільки охоронців порядку.

Потім я знову поїхав на пагорб, цього разу до жовто-білого будинку. Він стояв окремо, за чотири квартали від найближчого житла. Перед будинком — квіти, підстрижений зелений газон, сад, прикрашений [79] декоративним камінням. Жінка в коричнево-білій сатиновій сукні обприскувала шкідників.

Я зачекав, поки моя купа металобрухту вгамується, тоді вийшов і скинув капелюха.

— Містер Уоллес живе тут?

Жінка мала приємне обличчя, спокійний, твердий погляд. Вона кивнула головою.

— Ви хотіли б його побачити? — спитала вона спокійним, твердим голосом із гарною вимовою.

Слухаючи її, навряд чи можна було подумати, що це дружина чоловіка, який пограбував поїзд.

Я відрекомендувався й сказав, що про рибок її чоловіка мені розповіли в місті. Ще й додав, нібито мене цікавлять рідкісні види золотих рибок.

Жінка поставила обприскувача й увійшла в будинок. Довкола мене гули бджоли. Великі волохаті бджоли, що не бояться холодного морського вітру. На піщані обмілини накочувалися хвилі, і їхній шум нагадував далеку музику. Північне сонце здавалося мені якимсь бляклим, його проміння не гріло.

Жінка вийшла з будинку, лишивши двері відчиненими.

— Він нагорі, підійміться сходами, — сказала вона. Я проминув кілька старезних крісел-гойдалок і ввійшов у дім людини, що вкрала колись Ліндерові перли.

10

У великій кімнаті акваріуми стояли всюди: частина з них двома ярусами на полицях з підпірками, великі овальні — в металевих каркасах, одні підсвічувалися згори, інші — знизу. Водорості безладними гірляндами погойдувалися за брудним склом, а вода мала якийсь примарний зеленкуватий колір. У ній плавали рибки всіх барв веселки.

Були там рибки довгі, тонкі і схожі на золоті стріли, японські вуалехвости, за якими тяглися неймовірно великі хвости, неонові рибки, прозорі, мов кольорове скло, крихітні гуппі із сантиметр завдовжки, рідкісні золоті рибки, великі й незграбні китайські телескопи з банькатими очима, жаб'ячими мордами й непотрібними плавниками, які рухались у зеленкуватій воді, неначе ноги товстуна, що квапиться на обід.

Найбільше світла падало з великого вікна у стелі. Під цим вікном біля голого дерев'яного столу стояв високий змарнілий чоловік. У лівій

руці він тримав червону рибку, що тріпотіла, а правою стискав лезо безпечної бритви, обмотане з одного боку лейкопластирем. [80]

Він глянув на мене з-під широких сивих брів. Очі в нього були глибоко запалі, безбарвні, каламутні. Я підійшов ближче й подивився на рибку в його руці.

— Грибок? — поцікавився я.

Чоловік поволі кивнув головою і сказав:

— Еге ж. — Потім поклав рибку на стіл і розправив її спинний плавець. Він був поскубаний і роздвоєний, а на його подертих краях білів якийсь наліт. — Білий грибок, — промовив господар. — Це не так страшно. Я підправлю цього хлопця, і він буде здоровісінький. Чим можу прислужитися, шановний?

Я покрутив у руці сигарету, всміхнувся йому й сказав:

— Вони як люди. Я маю на увазі, рибки. Теж хворіють.

Він притис рибку до столу й підрізав рваний край плавця. Потім розправив хвоста й підрізав і його. Рибка перестала битися.

— Одних вдається вилікувати, — озвався чоловік, — інших — ні. Не можна, наприклад, вилікувати хворобу "плавучого пухиря". — Він звів на мене очі. — Якщо ви думаєте, що їй боляче, то помиляєтесь. Рибку можна вбити, але зробити їй боляче, як людині, не можна.

Він відклав лезо, змочив ватку рідиною бузкового кольору й зафарбував нею обрізані краї плавця. Тоді стромив пальця в баночку з білим вазеліном і змастив ним плавець. Після цього пустив рибку в маленький акваріум під стіною, і вона мирно попливла, вочевидь задоволена.

Змарнілий чоловік витер руки, сів на край лавки і втупився в мене своїми неживими очима. Колись, дуже давно, він був, мабуть, гарний.

— Цікавитесь рибками? — спитав він. У голосі його чувся тихий, обережний гомін тюремної камери й тюремного двору.

Я похитав головою.

— Не дуже. Це тільки привід. Я приїхав здалеку, щоб побачитися з вами, містере Сайп.

Він провів язиком по губах, не спускаючи з мене очей. А коли заговорив знову, голос його був м'який і стомлений.

— Моє прізвище Уоллес, шановний.

Я випустив кільце диму й проткнув його пальцем.

— А для мого діла ви мені потрібні як Сайп.

Він нахилився вперед, опустив руку між розставлених кістлявих колін і стис пальці. Великі вузлуваті Руки, що колись переробили багато важкої роботи. Голова ледь сіпнулася вгору, очі холодно дивились з-під кошлатих брів. Та голос його лишався м'яким. [81]

— Давно до мене не потикалися лягаві. Принаймні з балачками. Чого припхався?

— А вгадай, — мовив я. Його голос став іще м'якішим.

— Послухай, лягавий, я тут живу тихо, спокійно. Мене більше ніхто не чіпає. Я дістав амністію просто з Білого дому. Бавлюся собі золотими рибками, а людина проймається почуттям до тих, кого глядить. Я нікому

в світі нічого не винен. Я своє заплатив. У моєї дружини вистачить грошви для нас обох. Усе, чого я хочу, — це щоб мені дали спокій, лягавий. — Він замовк, похитав головою і додав: — Мене більше не обдуриш. Годі!

Я нічого не відповів. Лише легенько всміхнувся й спостерігав його далі.

— Тепер до мене нікому немає діла, — провадив господар далі. — Я дістав амністію від самого президента. Я хочу тільки одного: щоб мені дали спокій.

Я похитав головою, все ще всміхаючись.

— Це — єдине, чого ти не дочекаєшся. Поки сам усе не віддаси.

— Послухай, — м'яко промовив він, — ти, мабуть, новенький у цьому ділі. Тобі ще все здається цікавим. Ти хочеш зробити собі ім'я. Але на мені це висить уже двадцять років, і до мене приходило багато всяких людей, декотрі з них були навіть дуже розумні. І вони збагнули: у мене нема нічого, крім того, що належить мені. Та ніколи й не було. Все дісталося комусь іншому.

— Поштовому службовцеві, — кинув я. — Ну звісно!

— Послухай, — так само м'яко вів Сайп, — я своє відсидів. Я знаю всі ходи-виходи. Знаю, що ви так просто не вгамуєтесь, у всякому разі доти, доки ще жива людина, яка може щось пригадати. Я знаю, час від часу до мене присилатимуть якогось гада, щоб він знов усе це копав. Ну й дооре. Я не ображаюсь. Ну, а тепер що мені зробити, щоб випровадити тебе додому?

Я похитав головою і подивився повз нього на рибок, що байдуже плавали в своїх великих затишних акваріумах. Я відчув утому. Ця тиша

викликала в моєму мозку образи-привиди — привиди давноминулих днів. Поїзд, що гуркоче крізь пітьму, засідка в поштовому вагоні, спалах пострілу, мертвий поштовий службовець на підлозі, тихе дзюрчання води з бака й людина, якій пощастило дев'ятнадцять років берегти таємницю. Майже пощастило.

— Ти зробив одну помилку, — неквапно почав я. — Пам'ятаєш хлопця на ім'я Чистильник Мардо? [82]

Він відвів голову. Я бачив, як він намагається щось пригадати. Але це ім'я йому, здається, нічого не казало.

— Ти знав того хлопця у Лівенворті, — промовив я. — Коротун сидів за те, що розрізав двадцятидоларові банкноти й наклеював на них фальшивий малюнок.

— Угу, — озвався Сайп. — Пам'ятаю.

— Ти розповів йому, що перли в тебе, — сказав я. Але Сайп, як видно, не вірив мені.

— Мабуть, я пожартував із ним, — поволі, якось спустошено промовив він.

"— Можливо. Але слухай далі. Сам він так не думав. Нещодавно він побував у цих краях із приятелем на ім'я Захід. Вони тебе десь уздріли, і Чистильник тебе впізнав. І почав ворушити мізками: як би це, мовляв, трішки заробити? Але хлопець не міг і дня прожити без кокаїну, ще й варнякав уві сні. От одна дівчина й довідалася про камінчики. А потім іще одна й один адвокатик. Чистильникові підсмажили п'яти, і тепер він мертвий.

Сайп витріщився на мене широко розплющеними очима. Зморшки в кутиках його рота поглибшали.

Я помахав сигаретою і повів далі:

— Ми не знаємо, що він там вибовкав, але адвокатик із дівкою тепер в Олімпії. Захід теж в Олімпії, але він уже мертвий. Вони його порішили. Хтозна, знають вони, де ти, чи ні. Але, кінець кінцем, вони довідаються. Вони або ще хтось такий, як вони. Ти можеш висотати жили з поліції, якщо вона нездатна знайти перли, а ти не намагатимешся продати їх. Можеш висотати жили із страхової компанії і навіть з поштових службовців.

Жоден м'яз не ворухнувся на обличчі Сайпа. Не ворухнулися великі вузлуваті пальці, переплетені між коліньми. Тільки його мертві очі невідривно дивилися на мене.

— Та з шахраїв тобі жили не висотати, — провадив я. — Ці не відчепляться. Завжди знайдеться двоє-троє, які матимуть і час, і гроші, й злість, щоб тиснути на тебе знов і знов. Вони вже якось зуміють Довідатися про те, що їм треба. Викрадуть твою дружину чи вивезуть тебе до лісу й там побалакають з тобою. І тобі доведеться пройти крізь таке... А в мене є пристойна, чесна пропозиція.

— А ти з чиєї ватаги? — несподівано запитав Сайп. — Спершу мені здалося, ніби від тебе смердить лягавим. А тепер уже й не знаю.

— Страхова компанія, — відказав я. — Пояснюю суть угоди. Уся винагорода — двадцять п'ять тисяч. П ять косих — жінці, що дала мені інформацію. Вона [83] розповіла все чесно й заслужила свою пайку. Десять косих — мені. Я зробив усю роботу, і немає такого револьвера, під який я б не підставляв свою голову. Десять косих — тобі. Через мене. Напрямки ти й п'яти центів не вхопиш. Ну, то як тобі моя пропозиція?

— На перший погляд непогана, — м'яко промовив він. — Крім однієї деталі. Немає в мене ніяких перлів, лягавий.

Я насупився. Більше я не мав нічого йому запропонувати. Інших козирів у мене не було. Я відштовхнувся від стіни, кинув на дерев'яну підлогу недопалок і розтоптав його. А тоді повернувся, щоб піти.

Сайп підвівся й простяг руку.

— Зачекай хвилинку, — мовив він похмуро, — я доведу тобі, що казав правду.

Він вийшов повз мене з кімнати. Покушуючи губи, я задивився на рибок. Десь звіддаля долинув шум мотора. Я почув, як двері відчинились і знову зачинились — очевидно, в сусідній кімнаті.

Невдовзі Сайп повернувся. Його змарніла рука стискала блискучий кольт — 0,45. Револьвер був з лікоть завдовжки.

Сайп наставив кольта на мене й промовив:

— Ось тут у мене перли, шість штук. Свинцеві перли. Я можу на відстані п'ятдесяти метрів відбити мусі лапу. Ти не лягавий. А тепер біжи... Розкажи своїм дружкам, — вони ж там ждуть тебе, не діждуться, — що я ладен вибивати їм із кольта по зубу в будь-який день тижня, а в неділю — по два зуби!

Я не ворухнувся. У мертвих очах цього чоловіка прозирало безумство.

— Залиш це для театру, — неквапно відказав я. — Як хочеш, я доведу, що я — детектив. Ти сидів у в'язниці, і ця іграшка в тебе — вже правопорушення. Поклади її, і побалакаймо спокійно.

Машина, яку я почув кілька хвилин тому, здається, зупинилася біля будинку. Завищали гальма. Внизу на доріжці, а потім на сходах пролунали кроки. Різні голоси, вигуки.

Сайп відступив у глиб кімнати і став між столом та великим акваріумом літрів на вісімдесят-сто. Він ошкірився до мене широкою ясною усмішкою бійця, якого загнали в глухий кут.

— Схоже, твої дружки тебе наздогнали, — спроквола сказав він. — Ану, діставай револьвер і кидай на підлогу, поки ще маєш час... Поки ще дихаєш.

Я не поворухнувся. Я сидів і розглядав цупке покручене волосся в нього на бровах. Потім глянув йому в очі. Я знав: досить мені поворухнутися — хай навіть [84] для того, щоб виконати його наказ, — і він вистрілить.

Кроки вже чулися вгорі на сходах. Це були стишені кроки людей, що приготувалися до боротьби.

В кімнату ввійшло троє.

11

Першою на задерев'янілих ногах поріг переступила місіс Сайп. Очі її горіли, руки були грубо викручені в ліктях, пальці судомно стискалися, наче вона хотіла за щось ухопитися. У спину їй упирався один із невеликих револьверів Керол Донован, міцно затиснутий у маленькій безжальній руці дівчини.

Останнім увійшов Медер. Він був п'яний, того ж і сміливий, розпашілий, осатанілий. Він наставив свій "Сміт і Вессон" на мене й криво посміхнувся.

Дівчина відштовхнула місіс Сайп убік. Літня жінка спіткнулася, відлетіла в куток і з безтямним поглядом опустилася навколішки.

Сайп вирячив очі на Керол. Він був глибоко вражений, бо бачив перед собою дівчину — юну, вродливу дівчину. З таким противником йому ще не доводилося зустрічатись. Його запал згас. Якби до кімнати ввійшли чоловіки, він би їх зрешетив своїм кольтом.

Маленька, темноволоса й біловида дівчина холодно глянула на нього й різким, крижаним голосом наказала:

— Ну, татусю, кидай свою пукавку. Тільки без нервів! Сайп поволі нахилився, не спускаючи з неї очей.

Тоді поклав свій величезний, як у піонерів Дикого Заходу, кольт на підлогу.

— А тепер відкинь його ногою, татусю.

Сайп відкинув кольт, і він відлетів аж на середину кімнати.

— Отак воно буде краще, старенький. Раше, подивись за ним, поки я відберу іграшку в лягавого.

Два револьвери повернулись у мій бік, і важкий погляд її сірих очей зупинився на мені. Медер ступив кілька кроків до Сайпа й націлив йому в груди свій "Сміт і Вессон".

Дівчина посміхнулася, та приємною її посмішку я б не назвав.

— То ось, виходить, який ти розумний, еге? Весь час висовуєшся, так? Але ти дав маху, фараоне. Навіть не обмацав як слід свого худенького дружка. А в нього у черевику була така собі невеличка карта.

— Мені вона не потрібна, — спокійно промовив я і всміхнувся до неї. [85]

Я намагався усміхатись якомога привітніше, бо місіс Сайп помалу й непомітно підповзала навколішки до культа свого чоловіка.

— Але тепер з тобою покінчено. З тобою і твоєю чарівною усмішкою. Ану підійми клішні й не опускай, поки я не дістану твого пугача. Та швидше, шановний!

Дівчина була близько півтора метра на зріст і важила кілограмів п'ятдесят. Одне слово, дівчина та й годі. А в мене зріст — метр вісімдесят і важу я вісімдесят шість кілограмів. Тож я підняв руки й стусонув її в щелепу.

Напевне, це було з мого боку безумство, але я вже не міг терпіти дует Донован-Медер, мені остогидли їхні револьвери, нахваляння й погрози. Тим-то я й зацідив їй у щелепу.

Вона на метр відлетіла, і її револьвер вистрілив. Куля обпекла мені ребра. Дівчина почала падати. Падала вона довго, наче у повільному кадрі. В цьому було щось неприродне.

Місіс Сайп схопила культа й вистрілила Керол у спину.

Медер миттю крутнувсь, а Сайп метнувся до нього. Медер відскочив, щось крикнув і знов узяв Сайпа на мушку. Сайп завмер, мов скам'янілий, і широка безглузда посмішка знов розпливлася на його змарнілому обличчі.

Куля, випущена з культа, штовхнула дівчину вперед з такою силою, наче поривчастий вітер хряснув дверима. В повітрі майнуло синє вбрання, і щось ударило мені в груди — її голова. Якусь мить я ще бачив її обличчя, коли вона падала, — дивне, зовсім незнайоме обличчя.

А потім дівчина обернулася на маленьку, безформну купку біля моїх ніг, уже неживу, і щось червоне витікало з-під неї, а позаду стояла висока спокійна жінка і з затиснутого в обох її руках кольта вився димок.

Медер двічі вистрілив у Сайпа. Все ще посміхаючись, Сайп смикнувся вперед і вдарився об край столу. Бузкова рідина, якою він змащував своїх рибок, тепер залила його самого. Коли старий падав, Медер вистрілив у нього ще раз.

Я вихопив свій люгер і вистрілив Медерові у найболючіше, як мені здавалося, місце, так, щоб тільки його не вбити, — у підколінок. Він гепнувся на підлогу так, немовби перечепився за схований дріт. Я надів на нього наручники ще до того, як він почав стогнати.

Я повідкидав ногою револьвери, що валялися на підлозі, підійшов до місіс Сайп і взяв з її рук великий кольт.

Якийсь час у кімнаті стояла тиша. Тонкі цівки диму — брудно-сірі, білі на тлі полудневого сонця — [86] здіймалися до вікна в стелі. Я чув, як удалині шумів прибій. Потім десь зовсім поруч пролунав звук, схожий на свист.

То був Сайп, він хотів щось сказати. Дружина підповзла до нього — все ще навколішки — й зупинилася поруч. Кривава піна виступила на його губах. Він через силу кліпнув очима, намагаючись прийти до тями. Місіс Сайп усміхнулася до чоловіка. Кволим голосом він просвистів:

— Телескопи, Хетті... Телескопи...

Потім шия його ослабла, посмішка розтанула на обличчі. Голова відкотилась на голій підлозі вбік.

Я вийшов з кімнати й причинив за собою двері.

12

З ноги Медера поволі текла кров, але небезпека йому не загрожувала. Поки я туго перев'язував носовичком його коліно, він дивився на мене божевільними від страху очима. У нього, мабуть, було порване сухожилля й розколота сама чашечка. Коли його поведуть вішати, він, певне, добряче накульгуватиме.

Я зійшов униз, постояв на веранді, дивлячись на дві машини перед будинком, потім перевів погляд на причали біля підніжжя пагорба. Сказати, де стріляли, міг би тільки той, хто проходив повз будинок. Та, як видно, ніхто нічого не помітив. У лісах довкола, мабуть, теж багато стріляють.

Я повернувся в будинок, глянув на допотопний телефон, що "висів на стіні у вітальні, але дзвонити не став. Щось непокоїло мене. Я закурив, визирнув у вікно, і раптом якийсь примарний голос промовив мені просто у вухо: "Телескопи, Хетті... Телескопи..."

Я знову піднявся угору, до кімнати з акваріумами. Медер уже стогнав — протяжно, з хрипом. Та яке мені діло до такого душогуба, як Медер?!

Дівчина була мертва. Жоден з акваріумів не постраждав. Рибки мирно плавали в зеленкуватій воді, спокійні і незворушні. До Медера їм теж було байдуже.

Акваріум на літрів сорок із чорними китайськими телескопами стояв у кутку. Плавало там чотири рибки — такі великі, сантиметрів по десять завдовжки, вугільно-чорного кольору. Дві із них хапали на поверхні кисень, дві інші спроквола помахували плавцями, а коли вони повертались до мене головою, банькаті очі робили їх схожими на жаб.

Я спостерігав, як вони тикають мордами в зелень, Що нею заріс акваріум. Кілька червоних озерних равликів чистили скло. Дві рибки на дні виглядали [87] товстішими й ледачішими ніж ті, що плавали на поверхні. Цікаво, чому?

Між двома акваріумами лежав сачок з довгою ручкою. Я запустив його в акваріум, спіймав одного з телескопів і оглянув у сітці його сріблястий живіт. На ньому був рубець, що нагадував хірургічний шов. Я обмацав те місце й виявив під ним тверду ґулю.

Потім я дістав із дна ще одного телескопа. Такий самий шов, така сама тверда кругла ґуля. Тоді я виловив одну з рибок, що хапали повітря на поверхні. Ні шва, ні твердої круглої гулі. І спіймати цього телескопа виявилось важче, ніж двох попередніх.

Я випустив його назад в акваріум. Мене цікавили тільки два перші. Я люблю золотих рибок, як і решта людей, та діло — це діло, а злочин — це злочин.

Я скинув пальто, закасав рукава й узяв зі столу лезо, обмотане з одного боку лейкопластирем.

Брудна це була робота. На неї пішло хвилин п'ять. І ось вони в мене на долоні — сантиметрів два в діаметрі, ідеально круглі, молочно-білі. Вони сяяли тим внутрішнім світлом, якого не побачиш у жодному іншому камені. Це були Ліндерові перли.

Я прополоскав їх, загорнув у носовичок, відкотив рукава й надів піджак. Потім глянув на Медера, на його змучені болем і страхом очі, на зрошене потом обличчя. Чхати мені на Медера! Це був убивця, він катував людей.

Я вийшов з кімнати. Двері до спальні були все ще зачинені. Я спустився вниз, крутнув ручку телефонного апарата на стіні.

— Я дзвоню з будинку Уоллеса у Вестпорті, — сказав я. — Тут щось сталося. Треба викликати лікаря й поліцію. Ви можете нам допомогти? Дівчина відповіла:

— Я спробую знайти вам лікаря, містер Уоллес. Правда, на це піде час. У Вестпорті є дільничний полісмен. Викликати?

— Мабуть, викличте, — сказав я й повісив трубку. Все ж таки телефонний зв'язок у сільській місцевості має свої переваги.

Я закурив ще одну сигарету й сів у рипуче крісло-гойдалку на веранді. Невдовзі почулися кроки, і з будинку вийшла місіс Сайп. Якусь мить вона постояла, оглядаючи підніжжя пагорба, потім усілася у інше крісло. її сухі очі невідривно дивилися на мене.

— Гадаю, ви детектив, — поволі й непевно висловила вона припущення.

— Так, я представляю компанію, яка страхувала Ліндерові перли. [88]

Жінка відвернулась й подивилась у далечінь.

— А я думала, що тут він матиме спокій... — промовила вона. — Що ніхто вже його не турбуватиме... Що це місце стане мовби притулком...

— Не треба було йому намагатися залишити в себе перли.

Місіс Сайп повернула до мене голову, на цей раз дуже швидко. Спочатку її обличчя нічого не виражало, але потім на ньому відбився переляк.

Я сягнув рукою до кишені, дістав носовичка й розгорнув його в себе на долоні. Вони разом на білому полотні. Двісті тисяч. Причина стількох убивств!

— Він міг би мати свій притулок, — промовив я. — Ніхто не хотів забирати в нього цей притулок. Але ж йому було мало!

Вона мовчки, невідривно дивилася на перли. Потім її губи сіпнулися. Голос став хрипким.

— Бідний Уоллі... — сказала вона. — Отже, ви все-таки знайшли їх. А знаєте, ви дуже розумний. Він убив десятки риб, перше ніж цього навчився. — Вона підвела на мене погляд. В її очах прозирав подив.

— Мені ця ідея не подобалася ніколи,— сказала вона. — Пам'ятаєте давню біблійну притчу про козла відпущення?

Я похитав головою.

— Це була тварина, на яку поклали людські гріхи, а тоді прогнали її в пустелю. Золоті рибки й виявились тим козлом відпущення.

Місіс Сайп усміхнулася мені. Та я не відповів їй усмішкою.

Тоді вона, все ще всміхаючись, почала розповідати:

— Розумієте, у нього були колись перли, справжні, і те, що він пережив, робило його, як йому здавалося, повноправним їхнім власником. Та навіть якби він знайшов їх знов, то однаково не мав би з них ніякого прибутку. Мабуть, поки він сидів у в'язниці, прикмети, за якими він міг би їх відшукати, змінились, і йому так і не пощастило знайти те місце в Айдахо, де він їх закопав.

Здавалось, чийсь крижаний палець водив по моїй спині вгору-вниз. Я роззявив рота й почув ніби чужий голос:

— Що-о?!

Місіс Сайп простягла руку й торкнулася пальцем однієї з перлин. Я все ще тримав їх на долоні, так наче це була поличка, прибита до стіни.

— І тоді він дістав собі оці, — провадила вона. — В Сіетлі. Вони порожні, наповнені білим воском. Я забула, як називається цей спосіб. Вони мають дуже [89] гарний вигляд. Щоправда, я ніколи не бачила справжніх перлин.

— Навіщо вони були йому потрібні? — хрипко запитав я.

— Невже ви не розумієте? Адже це й був його гріх. Він хотів сховати його в пустелі. У цій пустелі. Він поховав їх у рибках. І знаєте... — Вона знов нахилилась до мене, й її очі засяяли. Потім дуже повільно й дуже серйозно додала: — Іноді мені здається, що зрештою, — може, торік чи й раніше, — він і справді повірив, ніби ховає справжні перли. Це вам про щось каже?

Я опустив очі на свої перли. Моя рука поволі стисла носовичок.

— Місіс Сайп, я проста людина, — промовив я. — Боюся, що зрозуміти ідею з козлом відпущення мені буде трохи важко. Гадаю, він просто силкувався сам себе обманути, як усяка людина, що багато в житті програла.

Жінка знов усміхнулася. Коли вона всміхалась, то здавалася гарною. Потім якось невимушено знизала плечима.

— Звичайно, у вас складається таке враження. А от я... — Вона розвела руками. — А втім, яке це має тепер значення? Можна мені зберегти їх на пам'ять?

— Зберегти на пам'ять?

— Ну, оці., липові перли. Адже ви...

Я підвівся. Старий спортивний "форд" без даху дерся на пагорб. Чоловік за кермом мав на грудях велику зірку. Шум двигуна нагадував гарчання старого лисого шимпанзе в зоопарку.

Місіс Сайп стояла з напіврозтуленою долонею і жалісно, благально дивилася на мене.

Я посміхнувся до неї несподівано люто.

— Що й казати, гарно ж ви оце зіграли свою роль! — промовив я. — А я, чорт забирай, мало не повірив. У мене вже аж мороз поза шкірою був пішов. Ось так, шановна! Але ви самі допомогли мені. Вам не дуже пасує слово "липові". І кольтом ви володієте вправно, й жалю не знаєте. Та й останні слова Сайпа були аж надто дивні. "Телескопи, Хетті... Телескопи..." Він би й не тривожився, якби камені були фальшиві. Та й не такий він дурний, щоб стільки морочити собі голову.

Якусь мить обличчя її нічого не виражало. Але недовго. В її погляді промайнуло щось жахливе. Вона витягла губи й плюнула в мене. А тоді кинулась до будинку й грюкнула за собою дверима. [90]

Я сховав свої майбутні двадцять п'ять тисяч до кишені жилета. Отже, дванадцять з половиною тисяч мені і стільки ж — Кейті Хорн. Уявляю собі її очі, коли я принесу їй чек! Вона покладе його в банк і чекатиме, коли її Джонні відпустять під заставу з Квентінської в'язниці.

Спортивний "форд" зупинився за двома іншими машинами. Чоловік за кермом сплюнув убік, узяв машину на ручне гальмо й, не відчиняючи дверцят, вискочив з машини. Це був здоровий чолов'яга у сорочці з короткими рукавами.

Я рушив сходами вниз, йому назустріч. [91]